

Progresjonsplan

Gubbeskogen FUS barnehage as

18.10 2018

Gubbeskogen

Gubbeskogen

PROGRESJONSPLAN

1 til 6 år

Følgende ligger til grunn for utarbeidelse av progresjonsplanen:

- 1) Progresjonsplanen er utarbeidet med Rammeplan for barnehagen (2017) som et utgangspunkt.
- 2) Vårt arbeid med barn i aldershomogene grupper.
- 3) Ivaretagelse av det enkelte barns behov og utvikling ut i fra barnets alder, utvikling og modenhet.
- 4) Progresjonsplanen skal ligge til grunn for planlegging i den enkelte gruppe og generelt for det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barns interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser.» Rp17, s. 44

«Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling.» Rp17, s. 7

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.» Rp17, s. 22

Oktober 2017

Kommunikasjon, språk og tekst

1 år

- Vi møter barnas initiativ og signaler med anerkjennelse varme og glede.
- Personalet vet at de første ordene barnet forstår og bruker er knyttet til her- og nå situasjoner.
- Vi bruker sang, rim og regler med bevegelse og berøring. Vi ser på pekebøker og bildebøker. I samling bruker vi konkreter.
- Vi er bevisst vår forbildefunksjon for hvordan vi lytter, gir konstruktiv respons og bruker kropps- og talespråk.
- Vi fokuserer på å fremme tillit mellom barn og mellom voksne og barn, slik at barna føler glede ved å kommunisere, og bruke sine ulike språk.
- Vi setter ord på våre handlinger og aktiviteter sammen med barna.
- Barn setter pris på gjentakelser (rim, dikt og bøker).

2 år

- Vi lytter, observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barnet
- Vi setter ord på verbale og nonverbale følelser og handlinger i lek og aktivitet.
- Vi er bevisst at dette er en intens ordsamlerperiode.
- Vi bruker sang, rim, regler, dikt og bildebøker som omhandler det barna er opptatt av
- I samlinger brukes det konkreter ved siden av fortelling og sang.
- Vi skaper et språkstimulerende miljø gjennom å lytte, samtale, fabulere og leke med rim og rytme.
- I samarbeid med hjemmet legger vi vekt på at barnas morsmål har betydning for barnas språkutvikling.
- Vi låner, lager og bruker bokkofferter og konkreter fra snakkepakkeskapet.
- Barn setter pris på gjentakelser (dikt, rim og bøker).

3 år

- Barna og voksne bruker tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser, kunnskaper og samtaler i tillegg til inspirasjon til fabulering og egen skaping.
- Barnas rollelek skal prioriteres og stimuleres. Rolleleken er en arena hvor barna sammen lærer å samtale, bli enige, argumentere og å metakommunisere.
- Vi bruker språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer til å løse konflikter og skape positive relasjoner i lek og samspill.
- Barna blir kjent med nye sanger, dikt, rim og regler i samling.
- Vi leser nye bøker, fortellinger og eventyr med mer tekst og samtaler med barna om innholdet.
- Vi bidrar til at barn leker med språk, og stimulerer til språklig nysgjerrighet.

- Barn med flerspråklig bakgrunn støttes til å bruke sine norske ord i samtale og samhandling, i samarbeid med hjemmet. Vi oppfordrer foreldrene til å bruke morsmål med barna hjemme.
- Barna setter pris på gjentakelser (dikt, rim og bøker).

4 år

- Vi skaper et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, eventyr, fortellinger, sang, dikt, samtaler, regler og rim.
- Barna møter symboler som bokstaver og tall i daglige sammenhenger. Vi støtter barnas initiativ når det gjelder å telle og å gjenkjenne bokstaver.
- Vi bruker fortsettelsesbøker og samtaler om handlingen.
- Vi hører på lydbøker.
- Vi bidrar til at barn leker med språk, og stimulerer til språklig nysgjerrighet.
- Barn med flerspråklig bakgrunn støttes til å bruke sine norske ord i samtale og samhandling med andre, i samarbeid med hjemmet.
- Barna setter pris på gjentakelser (dikt, rim og bøker).

5 år

- Vi skaper et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesning, eventyr, fortellinger, sang, dikt, samtaler, regler og rim.
- Barna møter symboler som bokstaver og tall i daglige sammenhenger. Vi støtter barnas initiativ når det gjelder å telle og å gjenkjenne bokstaver, lese, lekeskrift eller diktere tekst.
- Vitser er en viktig sjanger for de eldste barna i barnehagen.
- Voksne med sans for humor, latter og selvironi skaper et klima der det er høyt under taket for barnas egen humorutforskning.
- Det er viktig å bruke åpne spørsmål. Åpne spørsmål inviterer til videre samtale.
- Vi hører på lydbøker.
- Vi bidrar til at barn leker med språk, og stimulerer til språklig nysgjerrighet.
- Sammen med voksne lager barna fortellinger rundt egenlagde tegninger eller fotografier.
- Barn med flerspråklig bakgrunn støttes til å bruke sine norske ord i samtale og samhandling med andre, i samarbeid med hjemmet.

Kropp, bevegelse, mat og helse

1 år

- Barnehagen skal være en arena for fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motorisk utvikling.
- Vi gir barna god plass til sosial toddlerlek seg imellom.
- Vi bruker bevegelses- og sangleker med vekt på sansene: se, høre, føle, smake, lukte.
- Vi går korte turer i nærmiljøet om våren.
- Vi legger til rette for gledesfylt kroppslig lek som gir barna en opplevelse av samhold og styrker barnas fellesskap
- Småbarna utfolder seg rundt store lekeelementer.
- Vi møter barnefellesskapet og toddlerleken med kunnskap og forståelse.
- Vi vasker hender før måltid.
- Barna får varierte måltider, med ferske råvarer og grovt korn.
- Måltidet legges opp slik at barna opplever fellesskap og matglede.
- Barna blir kjent med hva ulike deler av kroppen heter.
- Barna skal få en positiv opplevelse av egen kropp og mestring. Vi fokuserer på barnets opplevelse av mestring; "Jeg ser deg, se hva du klarte helt selv, så gøy" etc.

2 år

- Barna blir tilbudt varierte måltider, med ferske råvarer og grovt korn.
- Måltidet legges opp til at barna opplever fellesskap og matglede.
- Barna hjelper til med å gjøre klart til måltidet ved å hente tralla, kutte frukt og grønt, og deler ut kopper ved bordet.
- Vi legger til rette for:
 - et miljø der barnas sansing og opplevelser står i sentrum.
 - fellesløping fram og tilbake i et rom.
 - en hverdag der barna trives med seg selv i samvær og samhandling med barn og voksne. (Samspill som flirekonsert, løping ...)
- Vi møter barnefellesskapet med stor plass og forståelse.
- Vi bruker bevegelses- og sangleker med vekt på sansene: se, høre, føle, smake, lukte og vestibulær sans.
- Vi går turer i variert terreng.
- Vi vasker hender før mat.
- Barna blir kjent med hva ulike deler av kroppen heter.
- Barna skal få en positiv opplevelse av egen kropp og mestring. Vi fokuserer på barnets opplevelse av mestring; "Jeg ser deg, se hva du klarte helt selv, så gøy" etc.

3 år

- Vi legger til rette for lek/aktivitet der det også brytes med tradisjonelle kjønnsrolle-mønstre, slik at gutter og jenter likeverdige kan delta i alle aktivitetsformer.
- Vi bruker sang- og bevegelsesleker
- Vi går turer i nærmiljøet.
- Vi bruker skolens gymsal.
- Vi oppmuntrer barna til å prøve nye matvarer.
- Vi snakker om hva slags mat som er bra for kroppen og som gir energi.
- Barna hjelper til med borddekking.
- Måltidet legges opp til at barna opplever fellesskap og matglede.
- Barna skal få en positiv opplevelse av egen kropp og mestring. Vi fokuserer på barnets opplevelse av mestring; "Jeg ser deg, se hva du klarte helt selv, så gøy" etc.

4 år

- Vi følger opp barnas lekeinitiativ og tilbyr lek og spill der barna er fysisk aktive og opplever glede gjennom mestring og fellesskap.
- Vi bruker sang- og regelleker som: Knutemor, Bro, bro brille, Gjemsel, Sisten og lignende
- Vi gir barna varierte og allsidige utfordringer slik at barna skal oppleve mestring.
- Barna er på tur en dag i uka.
- Vi oppmuntrer barna til å prøve nye matvarer.
- Vi snakker om hva slags mat som er bra for kroppen og som gir energi.
- Barna hjelper til med borddekking, og øver på å smøre mat selv.
- Barna setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser.

5 år

- Vi jobber for at barna utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer. De får en forståelse av hvordan vi bruker og tar vare på miljøet og naturen.
- Vi gir barna varierte og allsidige utfordringer slik at barna skal oppleve mestring.
- Barna utvikler forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige.
- Vi følger opp barnas lekeinitiativ og tilbyr lek og spill der barna er fysisk aktive og opplever glede gjennom mestring og fellesskap.
- Vi bruker sang- og regelleker som: Knutemor, Bro, bro brille, Gjemsel, Sisten og lignende
- Vi oppmuntrer barna til å prøve nye matvarer.
- Vi snakker om hva slags mat som er bra for kroppen og som gir energi.
- Barna hjelper til med borddekking, og smører mat selv.
- Barna har to turdager hver uke.
- Barna setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser.

Kunst, kultur og kreativitet

1 år

- Vi er opptatt av prosessen, og barnas opplevelse av erfaringene med inntrykk og uttrykk.
- Vi er vare for øyeblikket og utforsker det barnas kroppsspråk gjør oss oppmerksom på. Vi gir respons og barna medvirker.
- Vi gir barna opplevelser, og samtaler med barna om felles opplevelser.
- Vi skaper gode møteplasser for barna med store lekeelementer: madrass, sklie, esker, stor gulvplass o.l. hvor deling av følelser og intensjoner, utforsking, barnas glede, løp og rop får plass (toddlerlek).
- Sammen med barna bruker vi; sanserommet, gangen (god plass til toddlerlek, og pleksiglass med bilder og illustrasjoner til samtale og pedagogisk dokumentasjon), materialer (plastelina, maling og tegneark), sanselek med vann, sang-, beveges- og rytmeleker, instrumenter og dans, og fellessamling.

2 år

- Vi er opptatt av prosessen, barnas opplevelse av erfaringene med inntrykk og uttrykk.
- Vi er vare for øyeblikket og utforsker det barnas kroppsspråk gjør oss oppmerksom på. Vi gir respons og barna medvirker.
- Vi gir barna opplevelser, og samtaler med barna om felles opplevelser.
- Barna imiterer hverandre, det inspirerer og de lærer av hverandre. Vi inspirerer barna til å prøve nye aktiviteter, og motiverer dem til å finne egne uttrykksformer.
- Vi viser barna bilder av deres arbeid og får deres verbale/kroppslige kommentarer.
- Sammen med barna bruker vi; gangen (god plass til toddlerlek, og pleksiglass med bilder og illustrasjoner, til samtale og pedagogisk dokumentasjon), materialer (plastelina, maling og fargeblyanter, lim), sanselek med vann, fjær, is osv., sang-, bevegelses- og rytmeleker, instrumenter, musikk og dans, dramatisering av eventyr, sanserommet, fellessamling og bøker.
- Barna opplever barnehagetradisjoner gjennom året.
- Vi legger til rette for skapende virksomhet ute på lekeområdet og på tur, blant annet i skogen.

3 år

- Vi gir barna mulighet til å utvikle følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg ved at vi oppmuntrer og stimulerer dem til å iaktta estetiske fenomener i møte med natur og fysisk miljø. De tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede i leken.
- Sammen med barna bruker vi: musikk og dans, dramatisering, tegning og fargelegging, ulike maleteknikker, plastelina, eventyr, gjenfortelling, rim, skjønnlitterære bøker og kunstbøker.

- Barna deltar i barnehagetradisjoner gjennom året.
- Vi gir barna opplevelser, og samtaler med barna om felles opplevelser.

4 år

- I et kreativt, skapende og utviklende miljø gir vi barna mulighet til å bearbeide og kommunisere egne inntrykk, og gi varierte uttrykk gjennom skapende arbeid.
- Vi gir barna ulike former for opplevelser, med kunst og kultur, ved bruk av bilder, litteratur, skulpturer, teater og musikk.
- Vi er undrende, åpne, anerkjennende og nysgjerrige sammen med barna.
- Sammen med barna bruker vi: musikk og dans, dramatisering med konkrete og egen kropp, blyant og farger, ulike maleteknikker, plastelina, materialer og kunstbøker.
- Barna deltar i barnehagens tradisjoner og får kunnskap om bakgrunnen for den.
- Vi legger til rette for skapende virksomhet ute på tur, blant annet i skogen
- Barna viser glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet, og kulturelt mangfold er en berikelse for barnegruppen.
- Barna bruker sin fantasi i samtaler, i skapende arbeid og i lek.

5 år

- Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid.
- Vi inspirerer og utfordrer til nye aktiviteter.
- Gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon.
- Barna kan uttrykke seg med ulike tegne- og maleteknikker og materialer.
- Vi besøker og blir kjent med kulturminner og kunst i lokalmiljøet. Vi gjør barna oppmerksomme på arkitektur og design.
- Vi dramatiserer, eventyr og egne historier. Bruker musikk, rim og litteratur.
- Barna kjenner barnehagen sine tradisjoner som gjenspeiler vår kultur, og kjenner bakgrunnen for disse.
- Barna viser glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet
- Vi legger til rette for skapende virksomhet ute på tur, blant annet i skogen.
- Kulturelt mangfold er en berikelse for barnegruppen.
- Barna bruker sin fantasi i samtaler, i skapende arbeid og i lek.
- Barna skal ha rom og anerkjennelse for egen barnekultur.

Natur, miljø og teknologi

1 år

- Barna opplever naturen til alle årstider og i all slags vær. De skaffer seg erfaring med regn, snø, is, vann, blomster og insekter.
- Barna blir kjent med husdyrene våre gjennom bildebøker, sanger og regler.
- Vi løfter steiner og ser hvem som bor under der.
- Barna fanger såpebobler.
- Barna opplever bruk av digitalkamera og overhead.
- Barna sår blomsterfrø på våren.

2 år

- Barna opplever naturen til alle årstider og i all slags vær. De skaffer seg erfaring med regn, snø, is, vann, blomster, insekter og smaker på bær/frukt.
- Vi går på jakt etter vårtegn; hvem bor under stein og stubbe?
- Vi ser på husdyr i bildebøker og lærer sanger og vers om dem og hvilke lyder de lager.
- Vi følger med på kråkene som følger oss på tur, hvordan de finner mat og gjemmer den.
- Vi blåser såpebobler.
- Vi plukker søppel på tur, og snakker om miljøvern.
- Vi undrer oss over det vi ser og møter i naturen.
- Barna opplever bruk av digitalkamera og overhead.
- Vi henter, lukter på, smaker på bær, frukt og grønnsaker fra kjøkkenhagen.
- Barna sår blomsterfrø på våren.

3 år

- Barna opplever årstidene ute i all slags vær.
- Vi fanger insekter og ser på dem i forstørrelsesglass.
- Vi lærer navn på blomster.
- Vi lytter til fuglene.
- Vi lærer om husdyrene. Hva får vi fra kua, sauene, høna og grisen? Hva spiser de? Hvor bor de? Vi bruker sanger, vers, fortellinger og eventyr.
- Barna bruker pinner/steiner i leken. Vi lager sandslott med vollgrav; hva skjer med vannet?
- Vi plukker søppel.
- Vi undrer oss over det vi ser og møter i naturen.
- Vi resirkulerer materialer (glass, papir, papp, metall og plast).
- Barna tar bilder og er med på å legge bildene inn på dataen.

4 år

- Barna opplever, kjenner på, plukker, smaker, lukter på, utforsker og studerer naturen til alle årstider.
- Barna lærer navn på årstidene.
- Barna leker med ulike naturmaterialer.
- Vi leker i skogen, bruker gapahuken på leirplassen, ser etter rumpetroll, spikker, husker, klatrer i fjell og trær.
- Vi utfører flere naturfaglige eksperimenter i løpet av barnehageåret. Vi samtaler og reflekterer rundt hva som skjer når vi tar inn snø, blåser såpebobler i minusgrader og liknende.
- Vi leser eventyr og fakta om dyr og vekster.
- Vi lager fuglemat og henger ut i skogen gjennom hele vinteren.
- Vi følger med på kråkene som følger oss på tur, hvordan de finner mat og gjemmer den.
- Vi følger med i kjøkkenhagen, ser det spirer og gror, vanner og høster.
- Barna tar bilder av det de er opptatt av og legger bilder inn på dataen. Vi bruker laptop/pc med barna.
- Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

5 år

- Barna opplever, kjenner på, plukker, smaker, lukter på, utforsker og studerer naturen til alle årstider.
- Vi lærer navn på dyrene som bor i skogen, og ser etter dyrespor (bæsj, spisesteder, pels, fjær, fortavtrykk).
- Vi lærer navn på flere blomster og fugler. Vi bruker faktabøker og apper (Kvitre mfl).
- Vi ser etter froskeegg, rumpetroll og frosk.
- Vi leser eventyr og fakta om skogen, dyrene og livet der.
- Vi leker i skogen, bruker gapahuken på leirplassen, ser etter rumpetroll, spikker, husker, klatrer i fjell og trær.
- Barna kildesorterer i barnehagen og plukker søppel. Vi snakker om miljøvern, og rydder alltid etter oss.
- Vi lager fuglemat og henger ut mat på faste steder i skogen gjennom hele vinteren.
- Vi følger med på kråkene som følger oss på tur, hvordan de finner mat og gjemmer den.
- Vi graver ned søppel (papir, metall, mat, plast med mer), lar det ligge over vinteren og ser hva som har skjedd når vi graver det opp i løpet av våren.
- Vi luker, planter og sår, vanner og høster bær og grønnsaker i kjøkkenhagen.
- Barna tar bilder av det de er opptatt av, legger det inn på dataen, tar ut bilder og lager tekst til disse.
- Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Antall, rom og form

1 år

- Barn og voksne leker og blir kjent med figurer i ulike størrelser, tyngde og form.
- Ulike geometriske figurer fins i rommet og voksne benytter begrepene bevisst.
- Voksne bruker begrepene liten og stor, og konkretiserer det for barna i lek og dramatisering.
- Vi teller og bruker telleregler og -sanger.
- Utstyr i bruk: treklosser i ulike former og annet konstruksjonsmateriell, puttekasse med ulike former.
- Vi bruker fargenavn.
- Vi måler barnas lengde, og dokumenterer det med tråd.

2 år

- Barn og voksne sorterer i kategorier, og leker med figurer i ulik størrelse, tyngde og form.
- Ulike geometriske figurer fins i rommet og voksne bruker begrepene bevisst.
- Vi bruker begrepene liten – stor, ingen – mange, og konkretiserer det med barna i lek og dramatisering
- Vi teller og bruker telleregler og – sanger. Vi teller i lek og i hverdagssituasjoner.
- Barna konstruerer med klosser, duplo. Barna bygger og stabler i bredden og høyden. De bygger hytter og leker i pappesker, og bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.
- Annet utstyr i bruk: puttekasse med ulike former, puslespill (få biter).
- Vi bruker fargenavn.
- Vi måler barnas lengde, og dokumenterer det med tråd.

3 år

- Vi sorterer i kategorier, farger og former.
- Ulike geometriske former fins i rommet og voksne benytter begrepene bevisst.
- Barna kan benevne noen geometriske former.
- Barna kan begrep som liten – stor, Ingen – mange, mye – lite, høyt – lavt.
- Vi teller og bruker telleregler og –sanger.
- Utstyr i bruk: konstruksjonsmateriell, klosser, duplo og lego. Ulike spill og puslespill, leker og figurer i ulike størrelser, form og tyngde.
- Voksne og barn utforsker bygging, stabling, høyde, bredde, horisontalt og vertikalt, og har løsningsfokus.
- Vi måler barnas lengde, og dokumenterer det med tråd.
- Barna begynner å lære fargene.
- Barna opplever matematikk i dagliglivet.

4 år

- Vi sorterer i kategorier og former, størrelser og former.
- Barna leker med geometriske figurer og bruker begrepene bevisst.
- Vi jobber med; geometriske former: sirkel, firkant og trekant, og er bevisst ulike mønstre.
- Barna kan begrep som stor - liten, høyt – lavt, ingen – mange, mye – lite. Vi teller og bruker telleregler og – sanger. Barna har tilgang til og bruker tall, og får erfaring med bruk av tall og mengde. Utstyr i bruk: måleredskaper, konstruksjonsmaterieell: duplo, lego, ulike pill, puslespill, leker og figurer i ulik størrelse, tyngde, form og mengde.
- Voksne og barn utforsker bygging, stabling, høyde, bredde, horisontal, vertikal og har løsningsfokus.
- Vi jobber med fargene.
- Vi måler barnas lengde, og dokumenterer det med tråd.
- Barna opplever matematikk i dagliglivet.

5 år

- Vi sorterer i kategorier, farger, former og størrelse.
- Barna leker med geometriske figurer og kan kopiere sirkel, firkant og trekant.
- De gjenkjenner og benevner sirkel, oval, firkant, kvadrat, rektangel, og trekant, og er bevisst ulike mønstre.
- Barna kan begrepene liten – stor, ingen – mange, mye – lite, høyt – lavt, lang – kort, tynn – tykk.
- Vi teller og bruker telleregler og – sanger.
- Barna forstår tall og mengde, og lager enkle regnehistorier med konkrete.
- Utstyr i bruk: måleredskaper, konstruksjonsmaterieell: duplo, lego, ulike pill, puslespill, leker og figurer i ulik størrelse, tyngde, form, mengde og antall.
- Barna kan 6-8 farger.
- Vi måler barnas lengde, og dokumenterer det med tråd.
- Barna opplever matematikk i dagliglivet.

Etikk, religion og filosofi

1 år

- Vi legger til rette for at barna utvikler venneanskaffelseskompetanse.
- opplevelse. Vi møter barnefellesskapet med forståelse.
- Voksne er omsorgsfulle, empatiske, rause, ansvarlige og løsningsfokuserede forbilder, også i konfliktløsning sammen med barna.
- Vi arbeider for gode vennskap og relasjoner mellom barna.
- Vi er støttende stillas, og vi styrker barnas selvfølelse og selvtillit.
- Vi kniper barna på fersken i å gjøre gode handlinger.
- Vi har positive forventninger til barna ut i fra alder og modenhet.
- Barna deltar i tradisjoner og høytidsmarkering fra vår kultur, fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, og fra andre kulturer representert i barnehagen.

2 år

- Vi legger til rette for at barna utvikler venneanskaffelseskompetanse.
- Vi møter barnefellesskapet med forståelse.
- Voksne er omsorgsfulle, empatiske, rause, ansvarlige og løsningsfokuserede forbilder, også i konfliktløsning sammen med barna.
- Barna lærer at det er viktig å være grei med hverandre. Vi snakker om følelser og speiler andre barns følelser.
- Vi kniper barna på fersken i å gjøre gode handlinger.
- Vi har positive forventninger til barna!
- Vi arbeider for gode vennskap og relasjoner mellom barna.
- Vi er støttende stillas, og vi styrker barna sin selvfølelse og selvtillit.
- Barna deltar i tradisjoner og høytidsmarkering fra vår kultur, fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, og fra andre kulturer representert i barnehagen.

3 år

- Vi legger til rette for at barna utvikler venneanskaffelseskompetanse.
- forbilder.
- Vi kniper barna på fersken i å være grei med hverandre.
- Vi arbeider for gode vennskap og relasjoner mellom barna.
- Vi gir barna anledning til å undre seg, samtale og fortelle.
- Vi er alle forskjellige, og det er greit. Vi har positive forventninger til barna.
- Vi jobber for å styrke barnas selvfølelse og selvtillit.
- Vi bruker praksisfortellinger og bøker om følelser.
- Barna deltar i tradisjoner og høytidsmarkeringer fra vår kultur, fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, og fra andre kulturer representert i barnehagen.

4 år

- Vi legger til rette for at barna utvikler venneanskaffelseskompetanse.
- Vi jobber for å styrke barna sin selvfølelse og selvtillit.
- Barna lærer å ta hensyn og å være grei med hverandre. Vi snakker om og speiler følelser.
- Vi kniper barna på fersken i å være grei med andre.
- Barnet har anledning og ro til å undre seg, samtale og fortelle.
- Vi oppfordrer barna til å lytte til, bry seg om og hjelpe hverandre.
- Barna utvikler toleranse, interesse og respekt for hverandres bakgrunn.
- Vi bruker praksisfortellinger fra barnehage og samfunn som utgangspunkt for refleksjon over rett og galt.
- Vi hjelper barna til å finne løsninger på problemer, og legger grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.
- Vi er alle forskjellige, og det er greit. Vi har positive forventninger til barna.
- Barna deltar i tradisjoner og høytidsmarkeringer fra vår kultur, fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, og andre kulturer representert i barnehagen.

5 år

- Det er viktig å være grei med hverandre. Vi bryr oss om og hjelper hverandre. Vi gjenkjenner følelser og fremmer empati.
- Vi oppmuntrer barna til å gi hverandre positiv tilbakemelding.
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.
- Vi forteller historier fra hverdagslivet og leser bøker som utgangspunkt for gode samtaler.
- Vi jobber for å styrke barnas selvfølelse og selvtillit.
- Vi hjelper barna med problemløsning og legger grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.
- Vi legger til rette for at barna utvikler toleranse, interesse og respekt for hverandres bakgrunn
- Barna deltar i planlegging av markering av høytider og tradisjoner.
- Barna deltar i tradisjoner og høytidsmarkeringer fra vår kultur, fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, og andre kulturer representert i barnehagen.
- Barna får innsikt i hvorfor vi markerer høytid og tradisjon.

Nærmiljø og samfunn

1 år

- Barna tar sitt første steg ut i verden; vi lar dem få tid til å bli godt kjent med barnehagen; både de voksne og barna på gruppa.
- Vi bruker barnas "hus" til samtaler for å gjøre barna trygge og bekrefte deres forhold til familien.
- Barna setter egne spor der de erfarer å bli lyttet til, at det nytter og at de kan gjøre noe med sin egen situasjon og eget liv.
- Vi voksne tar barnas perspektiv; vi er åpne og lekne, er observante og ser hva slags aktiviteter som gir mening for barna.
- Vi blir kjent med uteområdet og går tur i nærmiljøet på våren (Hadeland, og Kaptein Sabeltann-lekeplassen).
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.

2 år

- Vi er observante voksne som fanger hva barna er opptatt av. Barna blir lyttet til, og deres bidrag påvirker hverdagen i barnehagen.
- Vi voksne inspirerer og motiverer barna til å bruke større deler av uteområdet.
- Vi går turer i nærmiljøet (Hadeland, Kaptein Sabeltann-lekeplassen og Carlbergskogen).
- Vi bruker barnas hus til å snakke om og bli kjent med hverandres familier.
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.

3 år

- Vi voksne er åpne og undrende sammen med barna.
- Barna får erfaringer med at deres valg og handlinger påvirker situasjonen både for dem selv og andre.
- Vi forteller om ting som står i avisen og om ting som skjer i nærmiljøet.
- Vi går på tur i nærmiljøet, og bruker gymsalen på Ekholt skole
- Vi bruker barnas hus i samlingsstunden og snakker om familien.
- Vi introduserer samiske eventyr/sagn. Vi markerer samefolkets dag 6. februar.
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.

4 år

- Voksne er åpne, undrende og engasjerte sammen med barna.
- Barna får engasjere seg i det de er opptatt av. Vi har tid, rom og utstyr til å arbeide med prosjekter.
- Barna opplever at det tas like mye hensyn til alle.
- Barna erfarer at deres valg og handlinger påvirker situasjonen både for dem selv og andre.
- Vi snakker om det som står i avisen og ting som skjer i nærmiljøet.
- Vi er på tur en dag i uka (delt i to grupper).
- Vi går på hjemmebesøk til de som bor i gangavstand til barnehagen.
- Barna deltar på Barneteaterfestivalen.
- Samer som urfolk i Norge, deres levemåte, kunst og fortellinger vektlegges. Vi markerer samefolkets dag 6. februar.
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.

5 år

- Vi voksne er observante og lydhøre. Vi er åpne, undrende og engasjerte sammen med barna.
- Barna får engasjere seg i det de er opptatt av. Vi har tid, rom og utstyr til å arbeide med prosjekter.
- Barna opplever at det tas like mye hensyn til alle.
- Vårt mål er at:
 - Barna føler seg viktige og betydningsfulle for fellesskapet
 - Min stemme teller!
 - Barna kjenner potensialet i egne krefter, egne lyster og eget mot
- Vi snakker om det som står i avisen og ting som skjer i nærmiljøet.
- Vi går på tur to ganger per uke. Barna kan navnet på de stedene vi besøker.
- Vi går på hjemmebesøk til de som bor i gangavstand eller bussavstand til barnehagen.
- Vi går til brannstasjonen og barna deltar på påskevandring i Ekholt kirke.
- Vi synger på Ryggeheimen.
- Vi besøker skoler i nærmiljøet.
- Vi markerer samefolkets dag 6. februar. Vi forteller samiske eventyr/sagn og snakker om samene som urbefolkning i Norge, deres levemåte og kunst.
- Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.